NÜFUS

(tekâsür, kesret)

Bu eserin 'Çokluk-Çoğunluk' maddesinde gösterildiği gibi, Kur'an, çokluk ve çoğunlukla övünmeyi şirkin bir uzantısı olarak görmekte ve kötülemektedir. Çoğunluk ne gerçeğin ne de başarının ölçüsüdür. Ve çokluk ne gerçekçiliğin ne de zaferin göstergesidir. Böyle olduğu için, çoklukta yarış, şirk zihniyetinin habis tutkularından biri olmuştur.

Çoklukta yarışın iki türüne ısrarla karşı çıkılmıştır: Mal çokluğunda yarış, nüfus çokluğunda yarış. İkisi de şirkin alâmetleri arasında gösterilen bu yarışların birincisi, bu eserin Çokluk maddesinde açıklanmıştı. İkincisi olan nüfus çokluğunda yarış ise burada açıklanacaktır. Fakat ondan önce, ürpertici bir ibret tablosuna dikkat çekmek istiyorum.

ÜRPERTİCİ BİR İBRET TABLOSU

Hz. Muhammed'den 1400 küsur yıl sonra, bugün, doğum veya nüfus kontrolünün İslam'a uygun olup olmadığını, böyle bir kontrolün insanlık için hayır getirip getirmeyeceğini tartışıyoruz. Dahası var: Bugün, Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği din adına, 'doğum kontrolünün haramlığını, 'Allah ne vermişse doğurmak lazım geldiğini' propaganda eden dinci siyasetçilerle karşılaşıyoruz.

Dehşet verici bir idrak zaafı, ürpertici bir yozluk tablosudur bu. Bu tartışmaların yerine şunlar söylenmeli ve propaganda edilmeliydi:

İnsanlık tarihinde kalitesiz nüfus artışım bir bozgun ve yozlaşma olarak gösteren ilk kitap Kur'an, ilk nüfus ve doğum kontrolü yapan lider ise Hz. Muhammed'dir.

İnsanlığın telaffuz etmeyi henüz hayalinden bile geçiremediği bir zamanda, 'kalitesiz nüfus artışının tahribi'ne dikkat çekmek, bunun, metafizik-fikrî-felsefî gerekçelerini göstermek, Kur'an'ın; bu gerçeğin icaplarını yerine getirmek üzere ilk uygulamayı başlatmak ise Hz. Muhammed'in mazhariyeti olmuştur.

Müslümanlar, nüfus meselesinde bugün insanlığa bunları anlatmak yerine, "Allah ne verdiyse doğurmamıza karşı çıkanlar, İslam'a aykırı iş yapmış olurlar" anlamına gelecek şirk şaibeli söylemlerle dinlerine yalan söyletiyor, insanlığa kötülük ediyorlar.

Bu eseri dikkatle okuyanlar, daha birçok konuda, aynı paradoksla karşı karşıya olduğumuzu yakından göreceklerdir.

OLUMSUZLUK GÖSTERGESİ OLARAK NÜFUS ÇOKLUĞU

Kur'an, çokluk kavramını olumsuz anlamda kullandığında bununla mal ve evlat çokluğunu kasteder ve bu çokluktan medet ummayı bir aldanış ve yozlaşma olarak görür.

Çokluk (kesret) kavramına değinen ayetler, bir gerçeği daha ifadeye koymaktadır: İnsanlık tarihi boyunca çoğunluk daima iğretinin, kötünün ve değersizin yanında yer almıştır ve alacaktır. Bu konuya açık ve net biçimde değinen ayetler 30'a yakındır. (Örnek olarak bk. 2/243; 10/92; 11/17; 12/38, 40, 68, 103; 30/30)

Mal ve evlat çokluğuna yani niceliğe güvenip niteliği ihmal etmek ve çokluğun verdiği sahte gururla şımarıp azmak, bir yıkım ve düşüş belirtisi olarak gösterilmiştir. Bu noktada örnekler, etkili ve canlı olsun diye, çoğunlukla Muhammed ümmetinin hayatından seçilmişir. Ne ilginçtir ki, Kur'an sadece 3 tanesinin adını andığı Asrısaadet savaşlarının birini (Huneyn Savaşı'nı), Müslümanlara nüfus çokluğuna aldanmamaları konusunda ders vermek üzere gündeme getirir:

"Yemin olsun ki, Allah size birçok yerde yardım etti. Huneyn gününde de. Hani, çokluğunuz sizi böbürlendirmişti de bu, hiçbir işinize yaramamıştı. Tüm genişliğine rağmen yeryüzü size dar gelmişti. Sonra da sırtınızı dönüp kaçmıştınız." (Tevbe, 25)

Çoklukla övünmenin aldatıcılığını bir ibret tablosu halinde ve bir evrensel ilke olarak Kur'an'ın şu ayetinde bulmaktayız:

"De ki, 'Pisin çokluğu seni hayrete düşürse de pisle temiz bir olmaz." (Mâide, 100)

Çoğunluk ve çokluk, niteliksizliğin bir ifadesi olduğu için, akıllarını işletmeyen, gerektiği gibi düşünmeyen, gerektiği gibi araştırmayan, gözlemlemeyen daima çoğunluktur, (örnek olarak bk. 6/103)

Çokluğun en yıkıcı ve yozlaştırıcı belası, mal ve evlat çokluğu ile övünmek ve bu çoklukta öne geçmek üzere yarışmak (tekâsür) olarak gösterilmiştir. Esasen, nüfus çokluğu ile mal çokluğunu talep eden duygu ve tutku aynı zemine oturur. Bu zemin azma ve aldanma zeminidir.

"Bilin ki, iğreti-sefîl hayat, bir oyun ve eğlenceden, bir süsten, aranızda bir övünmeden, mallarda ve evlatlarda çoğalma yarışından başka bir şey değildir..." (Hadîd, 20)

Aynı zamanda bir surenin de adı olan tekâsür, insanın niteliğe karşılık niceliği öne çıkarışım kınamak için kullanılmaktadır. Seviyesiz, onuru düşük bir hayatın temsilcileri, mal ve evlat çokluğu ile böbürlenmeyi ve hayatı böyle bir çoklukta öne geçmenin bir yarış arenası haline getirmeyi esas alırlar:

"Aldatıp oyaladı o çokluk yarışı sizleri. Öyle ki, ziyaret edip saydınız kabirleri. Ama iş öyle değil, yakında bileceksiniz. Hayır, hayır! İş öyle değil. Yakında bileceksiniz. İş sizin sandığınız gibi değil! Ne olurdu, kesin bir bilgiyle bilseydiniz! Yemin olsun o cehennemi mutlaka göreceksiniz! Yine yemin olsun, onu gözünüzle apaçık göreceksiniz. Sonra o gün, nimetlerden kesinlikle sorguya çekileceksiniz!" (Tekâsür suresi)

Mal ve nüfus çokluğu ile övünmeyi kınayan bu sure gösteriyor ki, böyle bir övünmenin sonu hüsrandır. Bu hüsran, cehenneme yuvarlanmak, yani doğal dengelerin bozulmasıyla vücut bulacak olan felaketlerin kucağına düşmek şeklinde tecelli edecektir.

KÜRESEL ÂFETLERİN MOTORU OLARAK NÜFUS ARTIŞI

Nüfus artışı insan sayısının artması demektir. İnsan sayısının artması ise belli bir yoğunluktan sonra, sadece makul ihtiyaçla-

rın değil, doğayı tahrip eden hırs, israf gibi olumsuzlukların da artması olmaktadır. Bu artışların sonucunun, doğanın tahribinde bir ilerleme olacağı ise tartışmasızdır.

Şu bir gerçek ki, insan nüfusunun artması, diğer bütün canlıların zararına olduğu gibi, doğanın, hatta uzayın da zararına olmaktadır. Yani insanın artışı bir zararlı artım sergilemektedir. Bu zararlı artım, hem diğer canlıları hem de tüm canlıların ortak yaşama alanlarını tahrip etmektedir. İnsanın zararlı artımı, bizzat insanın da aleyhine olmaktadır. Çünkü insanın zararlı artımı, ne yazık ki, insanın yaşam alanlarını da tahriple sonuçlanıyor.

O halde, doğa tahribinin, deyim yerinde ise motorunu frenlemek, düzensiz ve hele hele niteliksiz nüfus artışını durdurmakla âdeta eşanlamlı olacaktır. Unutmayalım ki, bugünkü 6 milyarlık nüfusu beslemekte yetersiz olmaya başlayan yerküre. 2020'de 9 milyarı aşacak olan dünya nüfusunu besleyemeyecektir. O halde, buna bugünden çare aramamak, insanlığın intiharı demektir.

Nüfus artışının insanlığı bir felakete doğru götürdüğünü açık ve kesin biçimde ilk kez söyleyen, İngiliz düşünürü protestan papaz Robert Malthus (Rabırt Maltüs) oldu. Maithus'ü eleştirenler konuyu hep ekmek, ev, giysi meselesi olarak gördüler. Bilindiği gibi Malthus (ölm. 1834), insan nüfusundaki artışın geometrik, tarımsal maddelerdeki artışınsa aritmetik bir artış olduğunu ve bunun sonunun insanlığın aç kalması olacağını söylemiş ve nüfusun azaltılması için her türlü çareyi önermiştir. Bu çarelerin çoğu insanlık dışı, zalim çarelerdir. Malthus, nüfusun azaltılması için ölümleri, salgın hastalıkları, kanlı kavgaları âdeta teşvik etmiştir. Onun bu tezlerini işleyen *Essay on the Principle of Population'* adlı eseri, önerilen bu 'çareler' açısından bir insanlık suçu belgesi gibidir. Bunun içindir ki Malthus, sadece dine bağlı çevrelerce değil, materyalist-sosyalist çevrelerce de ağır biçimde eleştirilmiştir.

Maithus'ü birçok bakımdan biz de eleştirmekteyiz. Ancak, onun, nüfus artışının arz ettiği tehdide ciddi biçimde ilk dikkat çeken düşünür olarak anılmak, hatta takdir edilmek gibi bir hakkının olduğunu da inkâr edemeyiz.

Maithus'ü, önerdiği çıkış yollan bakımından isabetsiz göstermemiz mümkündür ama bu, bazılarının "Nüfus sınırsızca artabilir"

yolundaki tezinin isabeti anlamına gelmiyor. Çünkü nüfusun frensiz artışı, sadece aş ve iş problemi açısından sıkıntı çıkarmakla kalmıyor, insan denen varlığın genetiğini, amaçlarını, özünü, doğanın dengelerini ve sonuç olarak da ideal bir dünyanın oluşumunu tehlikeye atıyor. Bu tehlike, gen şifrelerinin çözülmesiyle bile aşılamaz. Tam aksine, gen şifrelerinin çözümünden beklenebilecek yararları tehlikeye atacak bir numaralı sıkıntı da niteliği garanti edilmemiş nüfus artışıdır.

İnsan, yaratıcı ve sorumlu bir varlıktır. Nüfusun sınırsız-başıboş artışı insanı insan yapan bu iki değeri (yaratıcılık ve sorumluluk) yozlaştırıyor, yahut yok ediyor. Kamı doyurulabilen kişileri Yaratıcı'nın idealindeki insan olarak görme zaafı, insanlığa büyük kayıplar verdirmiştir.

Biz şuna inanıyoruz: İnsanlığın bugün en büyük meselelerinden biri, nüfus artışıdır. Bu mesele, insanlığın geleceğine yönelik tehditlerin de en büyüklerinden biridir.

KUR'AN'IN İSTEDİĞİ NÜFUS

Kur'an, mal ve nüfus çokluğuna karşı nitelik zenginliğini önermekte, mutlu ve başarılı bir hayatın garantisi olarak nitelikleri, değerleri öne çıkarmaktadır.

Tekâsür ve kevser sözcükleri Kur'ansal sözcüklerdir ve ikisi de çokluk anlamındaki 'kesret' kökünden türemiştir. Bunların ilki (tekâsür), kafa sayısı ve madde ile övünmeyi, ikincisi (kevser) ise ölümsüz değerlerin bolluğuyla yücelmeyi ifade etmektedir. Tekâsürü putperest bir tutku sayan Kur'an, kevseri yüceltmektedir. Kevser, ölümsüz değerlerin bol bol verileni veya verilmesidir.

Kur'an'ın insanı, tekâsür ile değil, kevser ile mutluluk ve onur arayacaktır. 108. sure (Kevser) bize göstermektedir ki, kafa sayısı bakımından öne çıkamayan insanlar, kevser değerleriyle yücelebilmektedirler. Kur'an işte bu ikinci yolu, kevser yolunu önermektedir. Bununla kastedilen, kevserin elde edilmesi için nüfus artışının tamamen durdurulması değildir. Maksat, kevser değerlerinde gerilemeye sebep olan bir nüfus artışının bir tekâsür sergilemeye başladığının bilinmesidir. Kur'an bu noktada bir uyarı yapmaktadır.

Dünyayı felakete götüren denge bozukluğunun temelinde nüfus çokluğu ve bunun yarattığı kaos ve korkunun saptırmaları vardır. Nitelikli nüfus, hiçbir zaman çok olmaz. O daima, azlığından yakınılan bir nüfustur. Nüfusun fazlalığından yakınma başladığı anda niteliksiz nüfus var demektir. Bunun diğer anlamı ise kaos ve felaketin başlamış olduğudur.

Kur'an, insanı en büyük emaneti taşıyan varlık olarak gördüğünden yetenekli, üretken, yapıp-eden insan aramaktadır. Sadece fotoğraf ve nüfus kağıdıyla 'insan' olan yığınların Kur'an'ın idealindeki 'emanet taşıyıcı' sorumlu varlık olmaları söz konusu edilemez. Böyle yığınları üretmenin Allah'ın iradesine ve insanlığa hizmet olduğunu iddia etmek de Kur'an'a fatura edilerek savunulamaz. Niteliği öne çıkaran Kur'an, bu kadarla da yetinmemiştir. Nüfus çokluğu yerine nüfusun niteliğini hem de sayısal örnekler vererek öne çıkaran ayetler vardır. Bazılarını görelim:

"Sayıca az nice topluluk vardır ki, sayıca çok nice topluluğa Allah'ın izniyle galip gelmiştir." (Bakara, 249)

"Ey Peygamber! Müminleri çarpışmaya teşvik et! Sizden sabırlı yirmi kişi olsa, küfre sapanların iki yüz kişisine galip gelir; sizden yüz kişi olsa, onların binine galebe çalar. Çünkü onlar gereğince anlamayan bir topluluktur. Şimdi, Allah yükünüzü hafifletti. Bilmiştir ki, sizde bir zaaf var. İçinizden sabırlı yüz kişi olsa, iki yüz kişiye galip gelir; sizden bin kişi olsa, Allah'ın izniyle iki bin kişiye galebe çalar. Allah, sabredenlerle beraberdir!" (Enfâl, 65-66)

Bu ayetlerde, galibiyetin arkasında iki değer gösterilmiştir: İman, sabır. Bunların ikisi de nitelik değerleridir ve ikisi de niceliğe (kafa sayısı fazlalığı) karşı öne çıkarılmıştır.

"Onlar işlerini aralarında parçalayıp çeşitli zübürlere/kutsallaştırılmış hizip kitaplarına ayırdılar. Her hizip, yalnız kendi yanındakiyle sevinip övünmektedir. Artık sen onları bir süreye kadar kendi gafletleri içinde bırak. Sanıyorlar mı ki, kendilerine verdiğimiz mal ve oğullarla güçlendiriyoruz onları ve iyiliklerine koşuyoruz. Hayır, farkında olmuyorlar." (Müminûn, 53-56)

Bu ayetler, dindeki hizipçi-bölücü unsurların, yani dini Kur'an'ın dışına çıkaran mişnacı fırkaların şeytanî dayatma ve avuntularından birine dikkat çekmektedir. Nitekim, Türkiye'de

bu takımın öncü kadroları halka hep şu Kur'an dışı hezeyanla dayatmalar yapmaktadırlar:

"Allah'ın verdiğine itiraz edilmez, Allah her doğan insanın rızkını elbette verir. Daha çok doğurun, en az üç tane doğurun. Aksini söyleyenler bizim kökümüzü kesmek istiyorlar."

Bu 'şeytanî gaza getiriş'in laf ebeleri şunu unutmaktalar: Allah her doğanın rızkını verir, köpeklerin, böceklerin de rızkını verir ama rızkının verilmiş olması insan olmak için yeterli değildir. Kur'an, rızkı verilen veya rızkını temin eden insan değil, emanet taşıyabilecek nitelikli, yetkin insan istemektedir.

Allah ile aldatma hiziplerinin anlamak istemedikleri işte burasıdır. Ama biz şunu çok iyi anlıyoruz: Allah ile aldatanlar, kendilerine taraftar yaratmak için Kur'an'ın ve insanlığın bütün değerlerini bir pula satmaktan asla çekinmemektedirler. Nüfus meselesinde de gerçek, onların iddialarının tam tersidir. Şimdi, söylediklerimizi, Kur'an'ı izleyerek daha yakından ve daha açık görelim.

Nisa suresi 3. ayet, evlilikle ilgili bir düzenleme yaparken, aile bireylerinin çoğalmaması yönünde bir öneride de bulunmaktadır. Bu öneri de Kur'an'ın nitelikli nüfus meselesindeki tavrının önemine bir kanıttır. Anlamı, geleneksel yaklaşımlar tarafından kaydırılan ve bizim de gerçek anlamını sonraki araştırmalarımızla fark ettiğimiz ayet şu mealdedir:

"Yetimler konusunda adaleti koruyamayacağınızdan korkarsanız, sizin için temiz kılınan kadınlardan ikişer, üçer, dörder nikahlayın. Eğer bu durumda adaleti gözetemeyeceğinizden korkarsanız, bir tek kadınla yahut anlaşmalarınızın sahip olduklanyla yetinin. İşte bu, aile nüfusunuzu çoğaltmamanız için en uygun yoldur/ağır aile yükü altına girmemeniz için en uygun yoldur/yoksullaşmamanız için en uygun yoldur/ haksızlığa sapmamanız için en uygun yoldur."

Bu ayette geçen 'ellâ te'ûlû' (kıraatlerden birine göre, ellâ tuîlû) ifadesindeki 'te'ûlû' fiilinin kökü 'avl' ve 'ayle'dir. Bu köklerden gelen sözcüklerde egemen anlam, 'aile bireylerinin çoğalması ve bu yüzden yoksulluğa mâruz kalmaktır. Türkçe'deki aile kelimesi de bu kökten bir kelimedir. 'Adaletten uzak kalmak, haksızlık etmek', bu köklerden kelimelerin anlamlarından sadece birisi ve

en az kullanılanıdır. Ne var ki, geleneksel müfessir ve mealciler, her neden ve nasılsa, bu istisnaî anlamı, tek anlam oymuş gibi, esas almış ve ayetin ifade ettiği diğer anlamları tamamen devre dışı bırakmışlardır. Biz de bu geleneksel tarzı uzun süre aynen korumuştuk.

Dünyadaki gelişmeler ve araştırmalarımızdaki derinleşmeler bize gösterdi ki, geleneksel müfessir ve mealcilerin, bir tür huy haline getirdikleri anlam kaydırmalarından biri de bu ayette vücut bulmuş ve Kur'an'ın bugünkü insanlığın temel sıkıntılarından birine çözüm üretmede değerlendirilmesi gereken bir beyyinesinin üstü örtülmüştür. Hatta, İmam Şâfîî (ölm. 204/820) gibi anıt bir isim bile, bizim verdiğimiz esas anlamları verdiği için eleştirilmiştir. (Bu konuda ayrıntılar için bk. Abdurrahim Omran, *Family Planning in the Legacy of islam,* 106-108)

Geldiğimiz noktada gerçek ortaya çıkmış ve anlaşılmıştır ki, Kur'an, bazı koşullar altında izin verdiği dört kadınla evliliğin tek eşlilikle yer değiştirmesini önermekte ve gerekçelerden biri olarak da çocuk sayısının az tutulmasını öne çıkarmaktadır. Çünkü çocuk sayısı arttıkça nitelikli çocuk yetiştirme imkânı azalır. Ve Kur'an, nitelikli nüfusta ısrarlıdır.

Mal ve nüfus çokluğu ile övünmeyi şirkin bir belirişi (veya uzantısı) sayan Kur'an, nüfusu bol toplum değil, nüfuzu kuvvetli toplum istemektedir. Yani Kur'an, insan meselesinde kemiyete (sayıya) değil, keyfiyete (niteliğe) önem vermektedir.

İnsan meselesinde önemli ve güvenilir olan; değerli, üreten insana sahip olmaktır, sayı çokluğuna değil. Ne yazık ki Müslümanların çekirdek kuşakları bile nüfus ve mal çokluğuyla övünme ve insan sayısını artırma tutkusuna yenik düşmüşlerdir. Oysaki Kur'an çok açık konuşmaktadır:

"Cemaatiniz çok da olsa size zerre kadar yarar sağlayamaz. Allah inananlarla beraberdir." (Enfâl, 19)

Burada sayısal çoğunluğa karşı nitelik öne çıkarılmıştır. İman bir nitelik değerdir, sayısal değer değil. Nüfusun niteliğini dikkate almadan sayıyı artırmak, insanlığı çok zor durumda bırakmıştır. Bugün yakındığımız küresel felaketlerde en büyük pay, düzensiz nüfus artışınındır.

Açlık ve mesken problemini çözmüş olmak, Yaratıcı'nın idealindeki insan olmak için yeterli değildir. Başka bir deyişle, bizim hareket noktamız, et ve ekmeğin üstünde ve ötesindeki değerlere bağlıdır. Kaldı ki tekâsür illetine tutulmuş olanlar, et ve ekmek, iş ve aş meselesini de çözebilmiş değillerdir.

DOĞUM KONTROLÜ İSLAM'A AYKIRI MI?

Bu konu birden fazla boyutu olan bir konudur; istismara çok müsait sosyolojik ve politik boyutları vardır. Biz, meseleyi bilimsel planda ve fertler için kullanıma açık bir imkânı dile getirmek anlamında olmak üzere ele alıyor ve diyoruz ki, İslam doğum kontrolüne izin vermektedir. Dahası var: İslam doğum kontrolünü teşvik etmektedir.

Burada öncelikle bir noktanın altını çizmek gerekiyor. Bizim sözünü ettiğimiz doğum kontrolü döllenmeden önce ele alınacak tedbirler anlamındadır. Döllenme vuku bulduktan sonra yapılacak müdahaleler, bizim inceleme ve değerlendirme alanımız dışındadır. O alan tıp otoritelerinin alanıdır. Çünkü ortada bir canlı vardır ve bunun hayatına müdahale söz konusudur. O halde, doğum kontrolü ile, bazı hallerde örtülü cinayet manzarası arz edebilen kürtajı birbirinden ayırmak gerekir.

KUR'AN AÇISINDAN DOĞUM KONTROLÜ

Kur'an'da, doğrudan doğruya doğum kontrolü ile ilgili olumlu veya olumsuz hiçbir beyana rastlamıyoruz. Ancak yukarıda ele aldığımız 'nitelikli nüfus talebi' dikkate alındığında şunu söyleyebiliriz:

Kur'an, doğum kontrolünü dolaylı bir biçimde istemekte ve özendirmektedir.

Şu beyyine, amacının dışına çekilmektedir:

"Rızık endişesi ile çocuklarınızı öldürmeyin. Biz, sizi de onları da rızıklandınnz. Onları öldürmeniz büyük bir günahtır." (İsra, 31)

Bu ayetin doğum kontrolünü yasaklayıcı bir beyan olarak öne sürülmesi katı bir cehalet veya açık bir saptırmadır. Bu ve benzeri ayetlerin konumuzla hiçbir ilgisi yoktur. Bu ayet, Arapların

kız çocuklarını diri diri gömme vahşet ve zulümlerini dile getirmektedir. Yani burada doğmuş bir varlık söz konusudur. Dolayısıyla, bu ayeti doğum kontrolü ile irtibatlandırmak dine yalan söyletmek ve halkı Allah ile aldatmaktır.

Kur'an'da temas edilmeyen her konuda işleyen temel ilke, serbestliktir. Çünkü "Eşyada esas olan ibahadır" ilkesi İslam'ın temel kabullerinden birini çerçeveler. Yani, bir konuda vahyin getirdiği bir yasak yoksa, o konu doğrudan doğruya serbestlik alanına girer. O konuda serbestliğin olup olmadığını gösteren başka bir kanıt veya işaret aranmaz. Hiç kimse çıkıp "Bunun serbest olduğuna ilişkin hüküm var mı?" diye soramaz. Başka bir ifadeyle, yasaklığına ilişkin hüküm bulunmayan bütün konuların serbestliğine dair hüküm var demektir.

SÜNNET ZEMİNİNDE DOĞUM KONTROLÜ

Meseleye sünnet (Hz. Muhammed'in söz ve eylemleri) zemininde baktığımızda görülenin kısa ifadesi şudur:

Peygamberimiz döneminde doğum kontrolü yapılmış ve Hz. Peygamber buna müdahale etmemiştir.

Bundan 1400 küsur yıl öncenin şartları içinde geçen Hz. Muhammed döneminde doğum kontrolü 'azil' yöntemiyle yapılıyordu. Sadece bu olgu bile, Hz. Muhammed'i, tarihin ilk nüfus kontrolünü yapan ve insanlığın dikkatini bu hayatî meseleye ilk çeken önder olarak tescil etmemizi gerektirir.

Azil, meninin rahme gidişini bir şekilde önlemek demektir. Bu, dışarı boşalma şeklinde de olabilir, meninin rahme gidip dölleme yapmasını önlemek için başka bir tedbir alma şeklinde de olabilir. Fıkıhçılar bu noktada söz birliği etmişlerdir.

Hadis kaynakları, Hz. Muhammed döneminde azil ile ilgili olarak bize sekiz hadis vermektedir: Buharî, (tevhid bahsi 18, ıtk bahsi 13, nikâh bahsi 96); Müslim, (nikâh 125, 130-141); Tirmizî, (nikâh 39, 96); İbn Mâce, (nikâh 30, 61); Ebu Davud, (nikâh 46, 49), İbn Hanbel, Müsned (III, 33, 51, 53; VI, 361, 434); İmam Mâlik, Muvatta', (talâk, 96)

Bu hadislerin yalnız bir tanesi azli yasaklayıcı bir ifade taşımaktadır.

Bu tabloyu hadis kritiği açısından değerlendirirsek, azil konusunda yediye bir oranla serbestliğin lehine hükmetmemiz gerekir. Mesele bu kadarla da kalmaz. Yasaklayıcı ifade taşıyan hadis (Müslim, nikâh, 141), râvisi Cüdâme'nin kimliği tartışıldığı ve rivayet ettiği hadisi kendinden başka rivayet eden olmadığı için, sıhhati bakımından güvenilir değildir.

Cüdâme güvenilir olsa bile onun sözü, diğer yedi sağlam hadis yanında hükme esas teşkil etmekten uzak kalacaktır. Nitekim büyük sahabîlerin meseleyi böyle anladıklarını ve azli uyguladıklarını açık bir şekilde görmekteyiz.

Azli uyguladığını bildiğimiz ünlü sahabîler içinde, Hz. Ali, İbn Abbas da vardır. Hatta İbn Abbas'a azlin hükmü sorulduğunda "Ben şahsen uyguluyorum." diyerek susturucu bir cevap vermiştir. (Mâlik; *Muvatta,* talâk 100) Bu listeye Sa'd bin Ebî Vakkas, Ebû Eyyüb el-Ensarî, Zeyd bin **Sabit,** Câbir, Hasan bin Ali, Habbâb bin Eret, Ebû Saîd el-Hudri ve Abdullah bin Mesûd gibi fıkıh konusunda otorite sahabîleri de eklememiz gerekiyor. (Bu konuda bk. İbnül Kayyım el-Cevziyye, *Zâdü'l-Meâd,* 5/140-146)

Şu noktayı da önemle belirtmeliyiz ki, azli uygulamayan sınırlı sayıda sahabe, gerekçe olarak bunun haramlığını değil, mekruhluğunu öne sürmüşlerdir. Başka bir ifadeyle, sahabîler arasında, azlin haramhğına ilişkin hiçbir söz ve tavra rastlanmıyor.

"Evlenip Çoğalın" Sözünün Anlamı Ne?

Doğum kontrolünden söz edildiğinde 'hadis' adı altında hemen gündeme getirilen: "Evleniniz, çoğalınız" sözüne de değinmeliyiz.

Bir kere, hadis olarak öne çıkarılan bu söz, eğer uydurma değilse, her şeyden önce, İslam'da ruhbaniyetin ve kendini iğdiş ettirmenin yasaklığını ortaya koymaktadır. İkincisi, Hz. Peygamber, az önce de gördüğümüz gibi, doğum kontrolünü serbest bırakmıştır. O halde, herhangi bir çelişmeden söz etmek her şeyden önce Peygambere saygısızlık olur.

Eğer bu söz doğru ise olay, kısaca şudur: Sürekli evlenmeme veya

iğdişleştirme kurumu ile evlenmiş ve çocuk sahibi olmuş insanların çeşitli zorunluluklarla bir aile planlamasına gitmelerini birbirine katamayız. Doğrusu şu ki, bu hadisin, üzerinde olduğumuz konuyla hiçbir ilgisi yoktur. Nüfusun niceliğini düzenleyen ilkeleri, nüfusun niteliğini düzenleyen ilkelerle birbirine katmamak gerekir.

Biliyoruz ki, dinin korumayı amaçladığı şeylerden biri nesil, biri de nefstir. Nesli koruma, "Evleniniz, çoğalınız" hadisiyle dile getiriliyor. Bu, nüfusun nicelik açısından korunmasıdır. Ama bu yeterli değildir. Dahası, bu, izafîdir. Nüfus sayısı zamana ve zemine göre belirlenir. Yani, nüfusun sayısında değişkenlik esastır.

Nüfusun nitelik açısından korunması yani nefsin muhafazası ise mutlak emir ve zaman-mekân üstü bir değerdir. İslam'ın genel ilkelerine göre, değişken ve mutlak emir olmayan 'nüfusta sayıyı artırma' uğruna, mutlak emir ve zaman-mekân üstü ilke olan 'niteliğin korunması'nı tehlikeye atamayız.

GELENEKSEL FIKIH AÇISINDAN DOĞUM KONTROLÜ

İslam dünyasında bugün sünnî mezheplerin tamamı azlin serbestliğine hükmederler. Ayrıldıkları nokta, eşin rızasının gerekli olup olmadığıdır. Bazıları bu rızayı gerekli görür, bazıları bunun lüzumunda ısrar etmez.

İslam düşünürleri, döllenmenin önlenmesi anlamında bir kontrol ve tedbirin fertlere bir hak olarak tanınmasını İslam'ın serbest gördüğünde ittifak etmişlerdir. Tartışılan, bunun uygulama şeklidir.

İttifak noktalarından biri de meninin döl yatağına gitmesini önlemede her türlü tedbirin (bunlar ister kadın, ister erkek tarafından alınmış tıbbî ya da doğal tedbirler olsun) azil cümlesinden olduğudur. Bir başka ittifak noktası da şudur:

Doğum kontrolü yalnız sağlık sebepleriyle değil, ekonomik, pedagojik, hatta estetik gerekçelerle de yapılabilir. İmam Gazâlî (ölm. 505/1111), ana eseri İhya'da kadınlarla ilişkinin İslam açısından değerlendirmesini yaparken azil konusuna da geniş yer vermiş ve çocuk yapmayı sınırlandırmada kadının güzelliğinin bozulması endişesinin de haklı bir gerekçe olduğunu savunmuştur, (bk. Gazâlî; *İhya,* 2/51-52)

GÜNÜMÜZ BİLİM ÇEVRELERİNE GÖRE DOĞUM KONTROLÜ

Günümüz dinbilim çevreleri konuya sadece bilimsel açıdan baktıklarında, şuraya kadar tespit ettiğimiz sonuçlara aynen katılmaktadırlar. Bu konuda 1965 Kahire ve 1971 Rabat konferansları çok önemlidir. Bu konferanslarda konu tartışılmış ve ilahiyat otoriteleri, şuraya kadar çizdiğimiz çerçevede bir aile planlamasının İslam açısından hiçbir sakıncası olmadığını kabul ve ilan etmişlerdir. (Geniş bilgi için bk. Muhammed Necatullah Sıddîkî; Economic Philosophy of İslam, 3.bölüm; Abdurrahim Omran; *Family Planning in the Legacy of islam,* Part IV)

Ezher üstadlarından Câdulhakk Alî'nin, eski Mısır müftüsü Abdülmecit Selim'in ve daha bir dizi İslam ilahiyatçısının, Türkiye Diyanet İşleri Yüksek Kurulu'nun, el-Mecmeu'l-Fıkhî el-İslamî'nin fetvaları da serbestlik yönündedir.

Konuya serbestlik alanı içinde gören en geniş bilimsel inceleme, Abdurrahim Omran'ın *'Family Planning in the Legacy of islam'* adlı eseridir.

ALLAH İLE ALDATMA SİYASETLERİNİN DOĞUM KONTROLÜ İLE İLGİLİ SAPTIRMALARI

Siyasetlerini 'Allah ile aldatma' (tâbir, Kur'an'ındır: Lukman 33, Fâtır 5, Hadîd 14) üzerine kuran ekiplerin, kitleleri aldatmada kullandıkları 'din adına yalanlar'ın öne çıkanlarından biri de doğum kontrolü konusunda söylenen yalandır. (Allah ile aldatma oyununun Müslümanlara verdiği zararın ayrıntıları için bizim, Türkiye'de bir çığır açmış olan *'Allah ile Aldatmak'* kitabımıza bakılabilir.)

Doğum kontrolü ile ilgili yalan, "Allah ne verdiyse doğurun, Allah'ın gönderdiğine itiraz edilmez; Allah yarattığı kulun rızkını vermekten âciz mi?" şeklinde propaganda edilmektedir. Din adına söylenen bu yalana ek olarak şu siyasal söylem de dolandırılmaktadır:

"Doğum kontrolü denen dayatma, Hristiyanların Müslümanları kısırlaştırmak veya azaltmak için kullandıkları bir araçtır. Sakın inanmayın, aldanmayın; Allah ne verdiyse doğurun. Sayımız arttıkça gücümüz de artar."

Bu söylemlerin tümü yalandır, siyasal demagojidir. Ve bu söylemlerin tümünün tersi doğrudur. Bu noktada, Kur'ansal gerçekleri daha önceki bahislerde parçalar halinde verdik. Bu son başlık altında, İslam açısından bir toparlamayı, doğum kontrolü konusunun bugün için en geniş ve bilimsel incelemesini yapan Mısırlı bilgin Abdurrahim Omran'ın, yukarıda adı geçen eserinin Giriş kısmından bazı paragrafları aktararak yapacağız. Şöyle diyor Mısırlı bilgin:

"İslam, aile ilişkilerini, aile bireylerinin huzur ve refahını gerçekleştirmeye yönelik olarak düzenler. Bu çerçevede, çocuklar, toplumun geleceği ve İslam'ın savunucuları olacakları için çocuk hakları üzerinde özellikle durulmuştur."

"İslam'ın, insanlık tarihinde bu kadar erken ve henüz bir nüfus yoğunluğu baskısı gerçekleşmeden aile planlamasıyla ilgilenmiş olması günümüz aydınlarının dikkatini çekmektedir. Peygamberimiz, sahabîlerine, sıhhati korumak veya sosyal ve ekonomik güçlüklerden sakınmak için, korunma (azil) konusunda izin vermiştir. Burada ne Allah'ın yarattıklarına rızık verme kudretinden bir şüphe duyma vardır ne kadere isyan ne de tevekküle güvensizlik."

"Peygamberimizin zamanından beri 14 asırdır neredeyse İslam hukukunun bütün kaynak kitaplarında, az veya çok oranda doğum kontrolü ile ilgili tartışmalara yer verilmiştir."

"Müslüman veya gayrimüslim ülkelerin normal veya özel kütüphanelerinde İslam fıkhına dair çok fazla sayıda eserin mevcud olması, böyle bir işin ne kadar büyük ve önemli olduğunu açıkça gösterir. Hatta Ezher Üniversitesi'nde henüz yazma halinde ciltlerle eserler bile buldum."

"Tarafımızdan kullanılan aile planlaması kavramından, eşlerin; sağlığı korumak, sosyal ve ekonomik sıkıntılara düşmemek ve topluma ve kendi çocuklarına karşı olan sorumluluklarını daha iyi yerine getirebilmek için, aralarında anlaşarak tatbik ettikleri hamileliği önleyici metotlar kastedilmektedir. Sırası ile:

1. Anne ve çocuk sağlığını korumak ve çocuğun anne sütü ile düzenli beslenebilmesini temin için çocuk edinmenin belli bir zamanlamada olması,

2. Hamileliğin güvenli bir yaşta gerçekleşmesi, çocuk sayısının hem ailenin isteğine hem de onun fizikî, ekonomik, eğitim verebilme ve yetiştirebilme imkânlarına göre sınırlandırılması."

"Burada esas olan, böyle bir tercihin gönüllü olması ve ailedeki çocuk sayısını sınırlayan hiçbir zorlayıcı kanunun bulunmamasıdır. Aile planlaması, gebeliği önleme ve doğum planlaması kavramları birbirlerinin yerine kullanılabilir kavramlar olarak düzenlenmiştir."

"İlk dönemlerde kullanılan metot, geri çekme (azil) olduğu ve son zamanlara kadar birçok fıkıh kitabı da azil kavramını kullandığı için, çoğunlukla biz de bunu kullanmaktayız. Dolayısıyla, azil için geçerli olan bütün kurallar, mantıkî olarak diğer önleyici metodlar için de geçerlidir. Bu husus birçok fıkıh bilgini tarafından da belirtilmiştir." (Omran, anılan eser, 1-5)